

ONTWERPBESLUIT 17.037 VAN HET COLLEGE VAN LUCHTVAARTOMBUDSMANNEN **CM/T/PHT/NL/2022-03/17.037/1 maart 2022**

BETREFT : VERZOEK AAN DE BEVOEGDE FEDERALE EN/OF REGIONALE AUTORITEITEN OM DUIDELIJKE EN VOLLEDIGE ANALYTISCHE, EPIDEMIOLOGISCHE EN/OF WETENSCHAPPELIJKE STUDIES UIT TE VOEREN OVER DE IMPACT OP HET VLAK VAN GEZONDHEID, ZIEKTEN EN SLAAPSTOORNISSEN TEN GEVOLGE VAN DE LUCHTHAVENACTIVITEIT OVERDAG EN 'S NACHTS ROND BRUSSELS AIRPORT.

Wij, ondergetekende leden van het College van Luchtvaartombudsmannen: **Philippe TOUWAIDE** - directeur van de Ombudsdienst en luchtvaartombudsman van de Federale Overheid - ; **Juan TORCK** – Adjunct-ombudsman - en **Alexandre de SPIRLET** – Adjunct-ombudsman in de aanwezigheid van mevrouw **Mona OUNIS**, **Emily DELBAER** en **Aurélie DUPONT** die het secretariaat verzorgen; bijeengekomen voor een collegiale vergadering van de luchtvaartombudsmannen op 1 maart 2022, geven het volgende advies in de context van het betreffende dossier en doen deze aanbeveling aan de :

- Minister van Mobiliteit van de Federale Overheid
- Minister van Volksgezondheid van de Federale Overheid
- Minister van Volksgezondheid van de Vlaamse Regering
- Minister van Volksgezondheid van de Waalse Regering
- Minister van Volksgezondheid van de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF)
- Minister van Volksgezondheid van de Vlaamse Gemeenschap Commissie (VGC)
- Minister van Leefmilieu van de Federale Overheid
- Minister van Leefmilieu van de Vlaamse Regering
- Minister van Leefmilieu van de Waalse Regering
- Minister van Leefmilieu van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

Gezien de wet van 27 juni 1937 tot herziening van de wet van 16 november 1919 betreffende de regeling der luchtvaart, met name artikelen 5 §1;

Gezien het koninklijk besluit van 15 maart 1954 voor de regulering van de luchtvaart, en met name artikelen 2 § 2, 43 § 2 en 44;

Gezien het koninklijk besluit van 15 maart 2002 tot oprichting van een Ombudsdienst voor de Luchthaven Brussel-Nationaal;

Gezien de wet van 28 april 2010;

Gezien de wet van 29 juli 1991 betreffende de formele motivering van administratieve handelingen;

Gezien de wet van 2 augustus 1963 betreffende het gebruik van talen in administratieve aangelegenheden;

Gezien de wet van 18 juli 1966 betreffende de coördinatie van de wetten inzake het gebruik van talen in administratieve aangelegenheden;

Gezien het ministerieel besluit van 3 mei 2004 betreffende het beheer van geluidsoverlast op de luchthaven Brussel-Nationaal ;

Gezien artikel 5 § 1 van de Bijzondere wet van 8 augustus 1980;

Gezien artikel 23 van de Belgische Grondwet van 7 februari 1831 ;

PRESENTATIE VAN HET DOSSIER

Gezien de Ombudsdienst videoconferenties organiseert, thema per thema of onderwerp per onderwerp, in het kader van zijn missies om informatie te verspreiden over de routes die worden gevolgd door vliegtuigen die gebruik maken van de Luchthaven van Brussel-Nationaal;

Overwegende dat tijdens de zitting van donderdag 23 december 2021 een deelnemer, cardioloog van beroep, uitvoerig heeft gesproken over ziekten die verband houden met slaapstoornissen en de gevolgen daarvan op de gezondheid, waarbij hij betreurde dat het aspect van de kosten van overvluchten voor de sociale zekerheid en de medische kosten en de kosten van ziekenhuisopname nooit echt in aanmerking zijn genomen wanneer keuzes worden gemaakt voor het instellen van nieuwe schema's voor het gebruik van start- en landingsbanen of van luchtcorridors;

Overwegende dat verscheidene deelnemers tijdens de vergadering van donderdag 24 februari 2022 erop hebben aangedrongen dat er studies worden verricht naar de gevolgen van de overvluchten van vliegtuigen op de gezondheid, de slaap, aandoeningen en andere ziekten die kunnen optreden;

Overwegende dat deze problematiek niet is gedefinieerd als vallend binnen de toegekende bevoegdheden van de Ombudsman van het Luchtvervoer;

Overwegende dat noch het koninklijk besluit van 15 maart 2002, noch de wet van 28 april 2010 gewag maakt van de neveneffecten van overvluchten op de gezondheid, de slaap of de ziekten die kunnen optreden;

Gezien de tweede staatshervorming in 1980 voorzag in de overdracht van bevoegdheden op vlak van gezondheid van de centrale staat naar andere bestuursniveaus. Uiteindelijk werd echter gekozen voor de communautarisering van persoonlijke aangelegenheden, die in de Grondwet werd verankerd. In artikel 5, §1, van de Bijzondere wet van 8 augustus 1980 worden deze personaliseerbare aangelegenheden meer in het bijzonder opgesomd:

" I. Met betrekking tot het gezondheidsbeleid:

- 1° het beleid betreffende de zorgenverstrekking in en buiten de verplegingsinrichtingen, met bepaalde uitzonderingen
- 2° De gezondheidsopvoeding alsook de activiteiten en diensten op het vlak van de preventieve gezondheidszorg, met uitzondering van de nationale maatregelen inzake profylaxis ».

Overwegende dat de federale staat en de gefedereerde entiteiten, wat hen betreft en voor het overige gelijk, bepaalde bevoegdheden hebben op het gebied van de gezondheid, epidemiologische studies en analyses

van situaties die worden ervaren in termen van blootstelling aan activiteiten die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid;

Overwegende dat dit probleem ook het milieuaspect van de overvlogen gemeenten betreft;
Gezien op 11 juni 2004 een studie werd voorgesteld door VUB- en RUG-professor Lieven Annemans: « ONDERZOEK NAAR DE IMPACT OP DE LEEFBAARHEID VAN DE OMGEVING TEN GEVOLGE VAN EEN EVENTUELE UITBREIDING VAN DE HUB-ACTIVITEITEN VAN HET KOERIERSBEDRIJF DHL OP DE LUCHTHAVEN VAN ZAVENTEM (BRUSSEL-NATIONAAL) 11 juni 2004. »;

Overwegende dat deze studie de "Invloed van nachtvluchten op de slaap" analyseert : « De invloed van luide geluiden tijdens de slaap op de nachtrust is uitgebreid onderzocht. Desondanks blijft het moeilijk om de omvang van de slaapverstoring en daaruit voortvloeiende effecten kwalitatief te begroten. Hiervoor kunnen verschillende redenen aangehaald worden. In deze bespreking van de huidige stand van kennis zullen deze uitgebreid aan bod komen. Desondanks zullen op een pragmatische manier een aantal dosis-effecten relaties gekozen worden die toelaten de omvang van de impact te begroten. Hierbij kan verwezen worden naar het zogenaamde voorzorgsbeginsel dat stelt dat in geval van onzekere of onnauwkeurige kennis van een impact best een *worst-case* benadering wordt gehanteerd. De geschiedenis heeft immers meermaals aangetoond dat een impact op duurzame ontwikkeling of leefkwaliteit slechts werd vastgesteld in een laat stadium wanneer een ombuigen van een trend zeer moeilijk geworden is. »;

Gezien professor Lieven Annemans (Vrije Universiteit Brussel en Universiteit Gent) in april 2012 verschillende stellingen publiceerde: "De ernstige gevolgen voor de gezondheid zijn wetenschappelijk bewezen en leiden soms zelfs tot hart- en vaatziekten met dodelijke afloop. Deze concentratie van overvluchten veroorzaakt niet alleen overlast, maar ook ernstige gezondheidsschade. Als gezondheidseconoom bestudeer ik de economische gevolgen van negatieve gezondheidseffecten. Ik woon dicht bij een getroffen gebied en volg de kwestie van de vliegtuigconcentratie al jaren. Op basis van recente gegevens van collega's in Keulen en Zürich ben ik tot een aantal verontrustende conclusies gekomen: in dergelijke concentratiegebieden neemt het risico op hart- en vaatziekten aanzienlijk toe. Uit onze berekeningen blijkt dat in de "Noordrand" en de "Oostrand" jaarlijks 20 tot 80 extra gevallen van hart- en vaatziekten worden veroorzaakt, waarvan er 5 tot 20 een dodelijke afloop hebben. In deze berekeningen wordt zelfs geen rekening gehouden met nachtvluchten. Deze sterfgevallen halen de krantenkoppen niet, maar ze komen wel voor. Bovendien zouden gezondheidsproblemen die hoofdzakelijk te wijten zijn aan een te hoge overvliegfrequentie, tot het verleden behoren. Maar het zijn ook de luchthavenautoriteiten en onze politici die moeten beseffen dat zij de toekomst van de luchthaven schaden door het probleem niet frontaal aan te pakken;

Overwegende dat gemeentelijke mandatarissen, burgemeesters, vertegenwoordigers van verenigingen en naar behoren opgerichte comités met rechtspersoonlijkheid tijdens andere vergaderingen en bijeenkomsten die specifiek betrekking hadden op het overvliegen van Brussel-Nationaal, steeds hebben verzocht om wetenschappelijke studies naar de gevolgen van dag- en nachtvluchten voor de gezondheid, hart- en vaatziekten en slaapstoornissen;

Gezien artikel 23 van de Belgische Grondwet van 7 februari 1831, in de gecoördineerde versie van 17 februari 1994:

« Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden.

daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, met inachtneming van de overeenkomstige verplichtingen, de economische, sociale en culturele rechten, en bepalen de voorwaarden voor de uitoefening ervan.

Deze rechten omvatten:

- 2° het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand;
- 4° het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu. »;

Overwegende dat deze talrijke verzoeken legitiem zijn, zelfs indien zij buiten het kader van onze opdrachten vallen, temeer daar deze rechten door de Grondwet worden gewaarborgd;

Overwegende dat niet kan worden ontkend dat overvluchten zowel luchtverontreiniging als geluidshinder veroorzaken en dat deze vluchten gevolgen hebben voor het milieu, de nachtrust en de gezondheid van de overvlogen personen;

Overwegende dat een goede administratie en een goed beheer van de aan een Federale Ombudsman toevertrouwde opdrachten erin bestaan de correcte opvolging van de verzoeken te verzekeren, de lopende dossiers door te geven door de ontvankelijke verzoeken aan de juiste autoriteiten te richten;

Gezien de mondelinge presentatie tijdens de bijeenkomst van het College van Luchtvaartombudsmannen;

GEMOTIVEERD BESLUIT VAN HET COLLEGE VAN LUCHTVAARTOMBUDSMANNEN:

Om de hierboven uiteengezette motieven van het college van luchtvaartombudsmannen:

- **Artikel 1:** de ministers bevoegd voor volksgezondheid en bevoegd voor milieu worden verzocht samen te werken om een alomvattende epidemiologische studie uit te voeren over de gevolgen van het overvliegen overdag en 's nachts vanaf de Luchthaven van Brussel-Nationaal voor de gezondheid, de slaap en de ziekte en over de weerslag ervan op de budgetten voor gezondheidszorg;
- **Artikel 2:** een expeditie van deze gemotiveerde beslissingen van het College van Luchtvaartombudsmannen zal worden ingediend bij de Minister van Mobiliteit van de Federale Regering, de Minister van Volksgezondheid van de Federale Overheid, de Minister van Volksgezondheid van de Vlaamse Regering, de Minister van Volksgezondheid van de Waalse Regering, de Minister van Volksgezondheid van de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF), de Minister van Volksgezondheid van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), de Minister van Leefmilieu van de Federale Regering, de Minister van Leefmilieu van de Vlaamse Regering, de Minister van Leefmilieu van de Waalse Regering en de Minister van Leefmilieu van de Brusselse Gewestregering.

Aldus gegeven in Brussel op dinsdag 1 maart 2022, meent het College van Luchtvaartombudsmannen daarom te hebben gehandeld en beantwoord aan haar wettelijke missies met dit gemotiveerd advies dat haar van alle verantwoordelijkheid ontheft.

Door het College van Luchtvaartombudsmannen, ondergetekende :

Philippe TOUWAIDE

Licentiaat in Luchtvaartrecht
Directeur van de Federale Ombudsdienst voor de Luchthaven Brussel-Nationaal
Luchtvaartombudsman van de Federale Regering

Juan TORCK

Adjunct-ombudsman
Gedetacheerd door skeyes

Alexandre de SPIRLET

Adjunct-ombudsman
Gedetacheerd door skeyes

Emily DELBAER

Directie Assistente
Gedetacheerd door skeyes

Mona OUNIS

Directie Assistente
Gedetacheerd door skeyes

Aurélie DUPONT

Directie Assistente
Gedetacheerd door skeyes

Ontwerpbesluit 17.037 van het College van Luchtvaartombudsmannen

5